

Nya böcker till Karelen:

Ordspråksboken på vepsiska
och Jesaja på olonetskarelska

Utanför kyrkan i byn Jeroila. Foto A. Laakso

I KARELSKA OCH VEPSISKA BYAR

I mitten av april åkte **Anita Laakso**, ledare för IFB Finland, på en 7 dagars resa med bil till Karelen. Syftet var att delta i presentationen av olonetskarelska Jesaja i Kotkajärvi, presentationen av vepsiska Ordspråksboken i Sjoutjärvi och dela ut böcker till olika kyrkor, bibliotek och skolor. Resan blev hela 2727 km!

Presentationen av Jesaja på olonetskarelska ägde rum på biblioteket i Kotkajärvi. Byns karelska kvinnokör organiserade festen. Översättaren **Zinaida Dubinina** berättade om Jesajaboken, dess budskap och betydelse – Jesu försoning som går som en röd tråd genom boken. Tillsammans med byborna uttryckte hon sin tacksamhet över att IFB börjat översätta Bibeln till olonetskarelska, så att de nu har möjlighet att läsa och även i kyrkor höra förkunnelse på det egna språket.

Efter presentationen fick deltagarna med sig böcker hem.

Presentationen av Ordspråksboken på vepsiska ägde rum på skolan i Sjoutjärvi. Översättaren **Nina Zajtseva** kunde tyvärr inte delta. Skolans aula var fullsatt med barn och deras lärare. Bland tal och diktläsning överraskade direktorn för det lokala muséet: hon läste valda levnadsregler från Ordspråksboken och talade som en äkta evangelist. Böcker delades ut till elever och lämnades även i skolans bibliotek.

Bibelöversättningsarbetet är inte förgäves

Anita Laakso skriver om sin resa: ”Det var med glädje jag kom tillbaka från resan till Olonetskarelen och de nordvepsiska byarna. Varför?

Var det för att det var roligt att träffa karelare och vepsier, känna det varma släktskapet med dem och bli bjuden på världens godaste piroger? Naturligtvis, men framför allt därför att än en gång fick jag tacksamt konstatera att bibelöversättningsarbetet inte är förgäves och att våra böcker behövs; folk gläder sig över dem och de används – och man hoppas att vi fortsätter vårt arbete.

Gudstjänster på karelska

Innan resan var jag inte säker på om man använder karelska i de ortodoxa kyrkorna i Olonets annat än vid speciella tillfällen. Nu fick jag reda på att man läser texter på karelska i varje gudstjänst, åtminstone i byn Jeroila – och därför är kyrkan välbesökt. Och karelska används även i andra kyrkor. Det var glädjande att förnimma en

atmosfär av tro och glädje bland kyrkobesökarna. Församlinglivet har kommit igång efter många mörka år. Och dessutom vill man använda det egna språket.

Översättaren Zianida är högt aktad och respekterad, hon är känd i Karelen och man lyssnar till henne. Hon tog upp att det fortfarande saknas en hel del av Gamla Testamentets böcker och att man måste översätta alla Bibelns böcker till olonetskarelska.

Även under sovjettiden trodde många på Gud

Gång på gång blir man glad över hur de karelska och vepsiska folken ser på Bibeln och Gud. Människorna har kunskap om att det finns en Gud, den högste, som man kan lita på. Och förvånansvärt många har haft någon i sin släkt som även under sovjettiden trodde på Gud och även uppmanade andra att gör så. Därför har folk kvar sin respekt för Gud. Ingen ifrågasätter Guds existens. Ingen ifrågasätter heller Bibelns sanning: det är definitivt Sanningens Ord som har utgått från Guds mun.

När vi läste Bibeln på vepsiska kom ljuset in i våra liv

Zoja, som är lärare i byn Nuosjärvi, och som med sin man Ivan var med och samlade feedback på Nya Testamentets texter, berättar hur de upplevde bibelöversättningsarbetet. ”Vi kunde inte föreställa oss att Guds Ord skulle finnas på karelska. I min släkt finns de som även under sovjettiden höll fast vid Gud. Även min far sade: ’Man skall tro på Gud och be.’ Men hur skall man tro – och hur skall man be? Min mormor lärde oss barn att be. Vi lärde oss böner utantill, men de var på kyrkoslaviska och vi förstod ingenting... Vad visste vi om Gud? Att han finns, inget annat. Men när man började översätta Bibeln och när vi läste den på vårt eget språk – det var underbart! Ljuset kom in i våra liv, men samtidigt var det en chock för oss: först nu förstod vi hur vi hade levt

Karelsk gästfrihet med världens godaste prioger. Foto A. Laakso

i mörkret och att Guds godhet hade varit dold för oss. Jag tyckte synd om mitt folk...”

Zojas och Zinaidas generation har vuxit upp under en tid då det var förbjudet att tro på Gud, då man hånade och även förföljde kristna. Ändå upplevde de båda, liksom många i deras generation, en längtan att känna Gud och att tjäna honom. Men de lärde sig att tala om Gud, kan gå i kyrkan och kan läsa Bibeln på karelska. Ändå anar man någon slags förlägenhet i hela den generationen som levde under sovjettiden. Beror det på att de inte fick höra Guds Ord? Det finns fortfarande inga kyrkor i byarna – och om det finns en kyrka finns det ingen präst. Det är långt dit där man kan höra Ordets förkunnelse. Till exempel för Zoja är det 3 mil till närmaste kyrka och det går inga bussar dit. Zinaidas väg till kyrkan är ännu längre: 3,5 eller 5 mil.

Översättaren Zinaida är ett undantag bland sin generation. Visserligen talar inte hon heller om tron i vardagen, men om man ber henne att berätta om bibelöversättningsarbetet (som nu under resan när vi var i Kotkajär-

vi) ”ger basunen ett klart ljud”. Och ljudet är Guds nådegåva, Hans son Jesus Kristus, Kristi försoning.

De unga är öppna och mottagliga

Lyckligtvis är de unga annorlunda. De har inte samma belastning som sina far- och morföräldrar, och även till viss del deras föräldrar. Dessa ungdomar har vuxit upp under en tid då man kan prata om Gud, då religionen är en naturlig sak. De är intresserade av att ha en relation med Gud, de är öppna och mottagliga. Jag kunde märka det även den här gången på min resa i Karelen. De unga bibliotekarierna tog med glädje och intresse emot bibeldelarna. På skolorna lyssnade eleverna uppmärksamma och allvarliga. Man vill veta vad det står i Bibeln, vad den lär oss. Och det var överraskande att se hur många barn och ungdomar det fanns på gudstjänsten i byn Jeroila. Speciellt antalet pojkar. Det fanns med många 7-12 åriga, och också många i 20 års ålder. Alla tycktes trivas bra och var vana att gå i kyrkan.

I Sjoutjärvi besökte vi ett museum. Det var en glad överraskning att höra att där samlas en grupp en gång i veckan för att läsa Bibeln och dis-

kutera texten. Ibland får de besök av en präst från en annan by.

Gud kom väldigt nära

Galina Lokina, som var med och testläste Ordspråksboken på vepsiska innan den trycktes, berättade att texten berörde henne djupt: 'Jag kände att Gud kom väldigt nära – och att texten var skriven speciellt för mig. Jag kände att Han ser mig och känner mig, hela mitt liv. Han märker allt, ger råd i allt, verkligen i allting. Jag kände mig väldigt trygg.'

Det är glädjande att både karelare och vepsier har många evenemang och projekt som främjar den egna kulturen och språket. I olika byar har man temaveckor för det egna språket och skriv- och diktläsningstävlingar för barn och ungdomar förekommer ofta. På min resa hörde jag hur lärarna tränade sina klasser; det är en stor sak om någon från deras skola vinner i tävlingen för hela Karelen."

Månadens
projekt

På olonetskarelska ska en barnbok tryckas och på vepsiska ska inspelningar av bibeldelar göras.

Stöd vårt översättningsarbete med din gåva till månadens projekt!

GÖRAN LARSSONS SPALT

Här återger vi stycken ur Göran Larssons bok *Uppbrottet* (Andra Moseboken i judisk och kristen tradition), 2007, med hans tillstånd. Den berör Bibelns grundtext och olika möjligheter att förstå och översätta vissa begrepp.

Vilka var de två barnmorskorna?

Dagens avsnitt handlar om två barnmorskor som vägrar lyda faraons order om att döda alla hebreiska nyfödda pojkar (kapitel 1). Vilka var då de två barnmorskorna? "I Bibel 2000 kallas Shifra och Pua för »de hebreiska barnmorskorna«, men mycket talar för att vi i stället bör förstå det hebreiska uttrycket *lammejalledot ha 'ivrijjot* som en förkortning av *lammejalledot 'et ha 'ivrijjot* och översätta 1:15 på följande sätt: »Och kungen av Egypten talade till dem som förlöste de hebreiska kvinnorna ...» En annan möjlighet som leder till samma resultat är att ändra vokaliseringen av texten till *limmejalledot ha 'ivrijjot*, vilket innebär en genitivförbindelse med betydelsen »till de hebreiska [kvinnornas] barnmorskor«. Även i detta fall säger texten inget om barnmorskornas nationalitet.

På detta sätt förstår uppenbarligen den grekiska översättningen Septuaginta den hebreiska texten, och så förstås den också av Josefus och flera judiska kommentarer efter honom. Denna läsning öppnar alltså möjligheten för att barnmorskorna var egyptiska kvinnor. Det ter sig nämligen mycket osannolikt att farao skulle ha kunnat anlita hebreiska kvinnor för att döda deras egna. Vidare bör vi beakta att han i resten av kapitlet endast vänder sig till egypterna.

Göran Larsson är teol dr, präst, lärare i hebreiska, bibelvetenskap, rabbinsk litteratur, judaica och judisk-kristna relationer.

TATARERNA HAR FÅTT BIBELN!

Strax innan påsk trycktes den första hela Bibeln på tatariska.

IFB:s bibelöversättning till tatariska har tagit mer än 23 år. Arbetet gjordes av specialister från IFB, SIL och UBS i samarbete med

Vetenskapsakademien i Tatarstan.

Tatarerna är efter ryssarna den näst största folkgruppen i den Ryska Federationen. De är ett turkfolk – större än Danmarks, Norges eller Finlands be-

folkning. Endast en fjärdedel av tatarerna bor i Tatarstan, som är en delrepublik i den Ryska Federationen. Övriga är kringspredda i andra delar av federationen och i de forna sovjetiska delrepublikerna.

 Följ oss på Facebook

Institutet för Bibelöversättning

Box 20100, 104 60 Stockholm
Tel. 08-722 23 40, Fax 08-722 23 45
e-post info@IBTnet.org
Bankgiro 148-3189

Raamatunkäännösinstituutti

Pl. 272, FI-00531 Helsinki, Finland
Tel. 09-774 43 50, Fax 09-739 795
e-post info.fin@IBTnet.org
Nordea Finland 206518-17911

IFB Nyheter

är gratis
och utkommer 11 gånger per år
Ansvarig utgivare: Branislav Kalcevic
Tryck: Skilltryck AB, Skillingaryd